

Studieplan

Master i arkitekturvern, 2011 - 2013

Ansvarlig: Professor Dr. Thordis Arrhenius

Studiepoeng: 90

Læringsutbytte: Studentene skal ha kunnskap om utviklingen av operative verktøy og være i stand til å analysere, identifisere og evaluere ulike kulturelle, økonomiske, tekniske og sosiale utfordringer som kultur- og arkitekturarv og arkitekturvern står overfor i dagen samfunn.

Introduksjon

Masterstudiet i Arkitekturvern er et deltidsstudium over 3 år og utgjør 90 studiepoeng. Dette tilsvarer ett og et halvt års fulltidsstudier. Den formaliserte undervisningen går over 2 år (4 semestre) med et tredje år til skriving av masteroppgave. Studiet fører fram til tittelen "Master i Arkitekturvern".

Masterklassen som starter opp vårsemesteret 2011 er det tredje kullet.

Master i Arkitekturvern vender seg i første rekke til arkitekter, men også til andre fagdisipliner innen museer og andre forvaltningsinstitusjoner, til ingeniører, antikvarer og andre profesjonelle med fokus på bevaringssspørsmål og restaurering. Det tas opp maks 20 studenter.

Master i Arkitekturvern er et samarbeid mellom Institutt for form teori og historie og Institutt for urbanisme, og flere av moduler kjøres i samarbeid mellom instituttene. Undervisningen er basert på "hjemmestudier" og konsentrerte undervisningsperioder ved AHO. Studiet er bygget opp av selvstendige moduler som eksamineres fortløpende muntlig og/eller skriftlig. Oppgavene redegjøres for i form av skriftlige besvarelser og/eller prosjektpresentasjoner inkludert dokumentasjon. I forelesningene og på seminarene deltar foruten kurssets lærere, norske og utenlandske gjesteforelesere. I løpet av studiet foretas ett antall studiereiser både innen Norge og i utlandet. Masterstudiet avsluttes med en større individuell masteroppgave. Studentene forventes å ta aktivt del i AHOs rike tilbud av forelesninger, symposier og seminarer både i grunnutdanningen og på forskningsnivå. Master i arkitekturvern har samarbeid med forskningsprosjektet Norsk arkitekturhistorie og Collecting Architecture ved AHO, og deltakerne i studiet kan bidra og ta del i forskningsprosjektene i form av studium og individuelle cases.

Seminarmoduler (60 studiepoeng)

Masterutdanningens seminarserie er delt inn i 9 selvstendige moduler. Modulene undersøker vilkårene for den arkitekturfaglige kulturarven så som vern og bruk i forhold til kulturelle, samfunnsmessige og tekniske perspektiver. Særlig legges det vekt på å undersøke sosiale og kulturelle prosesser som fører til at visse kulturobjekter defineres og utpekes som kulturarv. Ved å benytte konkrete prosjekter som eksempler studeres hvordan samtidens og historiske ideologier og teorier har formet forståelsen for arkitektur som kulturarv som bevares og overleveres til kommende generasjoner. Videre studeres inngående de ulike institusjoner og organisasjoner som forvalter og opprettholder arkitekturen som en del av kulturarven.

Vår	2011	Modul 1- 3	18 sp (studiepoeng)
Høst	2011	Modul 4- 5	12 sp
Vår	2012	Modul 6- 7	18 sp
Høst	2012	Modul 8- 9	12 sp

Vår og høst 2013 Masteroppgave 30 sp

Vår 2011

Felles moduler

Arkitekturvern	Arkitekturvern/Urbanisme	Urbanisme
Modul 1/ intro (6 sp)		Modul 1/intro (6 sp)
	Modul 2 (6 sp) By- og Byplanhistorie	
	Modul 3 (6 sp) Utvikling og bevaring - Konflikter og resultat: case Berlin	

Høst 2011

Arkitekturvern	Arkitekturvern/Urbanisme	Urbanisme
Modul 4 (6 sp) Norsk arkitekturhistorie – arkiv og metode		Modul 4 (6 sp) Strategier for byens form
	Modul 5 (6sp) Transformasjon: drivkrefter og virkemidler	

Vår 2012

Arkitekturvern	Arkitekturvern/Urbanisme	Urbanisme
Modul 6 (12 sp) Bebyggelsesdoku- mentasjon		Modul 6 (12 sp) Studio
Modul 7 Seminar II - (hver for seg) Bygningsarv i en historisk og ideologisk kontekst	Modul 7 (6 sp) Styringsparadigmer, sektorer og politikkområder	Modul 7 Seminar II (hver for seg) Byråkratiets utvikling, forvaltning og post NPM

Høst 2012

Arkitekturvern	Arkitekturvern/Urbanisme	Urbanisme
Modul 8 Seminar II (hver for seg)	Modul 8 (6 sp) Seminar I (felles) Monument og minnekulturer	Modul 8 Seminar II (hver for seg) Kunst i det offentlige rom
Modul 9 (6 sp) Forberedelse til masteroppgaven		Modul 9 (6 sp) Forberedelse til masteroppgaven

MODULER

Vår 2011

Modul 1

Bevaringsteorier og anvendelse

Ansvarlig: Thordis Arrhenius
 Studiepoeng: 6
 Læringsutbytte: Studentene skal ha kunnskap om ulike standpunkter og strategier som har preget restaureringsdiskursen gjennom historien og fram til i dag.

Modulen introduserer dagens teorier, strategier og begrep for bevaring som for eksempel konservering, restaurering, rekonstruksjon, rehabilitering, in-fill, transformasjon, gjenbruk m.m. Modulen tar også for seg sentrale begrep innen feltet; bevaring av våre bygde omgivelser i forhold til historie, tid, autentisitet, original, kopi og patina. De ulike teorier og historiske oppfatninger som har preget restaureringshistorien vil bli undersøkt og diskutert ved hjelp av analyser av aktuelle og velkjente norske så vel som internasjonale restaureringer.

Seminar I: Forelesninger og seminar
 Seminar II: Studietur (Skandinavia)
 Seminar III: Presentasjon og gjennomgang av et selvvalgt studieobjekt (2 dager)

Bedømmelsesgrunnlag: Deltagelse og presentasjon av studieobjektet

Modul 2

Fellesmodul for Master i arkitekturvern & Master i urbanisme

By - og byplanhistorie - Aktuelle eksempler og teorier i forhold til transformasjon

Ansvarlig: Dag Tvilde
 Studiepoeng: 6
 Læringsutbytte: Studentene skal beherske ulike teorier innen by- og byformingsfeltet, kunne gjengi sentrale begreper og redegjøre for deres teoretiske fundament. De skal kunne forholde seg analytisk til ulike eksempler på byforming.

Modulen gjennomgår og diskuterer aktuell problematikk omkring byens utvikling i forhold til kulturarv og minne med særlig fokus på Oslo. Spørsmål om byutvikling og bevaring belyses i forhold til identitet, "branding", turisme og globalisering sett i lys av dens lokale historie og tilhørighet. Det legges særlig vekt på å belyse ulike prosesser og gi innsikt i hvilke aktører som driver utvikling og bevaringsspørsmål i Oslo.

Seminar I: Aktuell problematikk omkring kulturarv og byutvikling (transformasjon, historiebruk, turisme, globalisering og bærekraftig utvikling (3 dager)

Seminar II: Seminar Kollokvium: case Oslo

Bedømmelsesgrunnlag: Hjemmeoppgave

Modul 3

Fellesmodul for Master i arkitekturvern & Master i urbansime

Utvikling og bevaring - Konflikter og resultat: case Berlin

Ansvarlig: Thordis Arrhenius
 Studiepoeng: 6
 Læringsutbytte: Studentene skal forstå og håndtere arkitekturavens komplekse roller i en byutvikling.

Modulen tar for seg og diskuterer aktuelle problemstillinger omkring byens utvikling i forhold til kulturarv og minne med særlig fokus på ett internasjonalt eksempel: Berlin. I form av ett feltarbeid/studietur undersøker modulen ulike resultat av en byutvikling hvor historien og minnet har spilt og fremdeles spiller en spesifikk og konfliktfylt rolle. Det vil bli lagt særlig fokus på byens "minne-institusjoner" som museer, monumenter og offentlige institusjoner og deres rolle i forhold til endring av ulike minnekulturer.

Seminar I & II: Ekskursjon: Berlin

Bedømmelsesgrunnlag: Deltagelse og presentasjon av ett studieobjekt.

Høst 2011

Modul 4

Norsk arkitekturhistorie; arkiv og metode

Ansvarlig: Elisabeth Seip i samarbeid med forskningsprosjektet Norsk Arkitekturhistorie
 Studiepoeng: 6
 Læringsutbytte: Kunnskap om norsk arkitekturhistorie, dokumentasjon, diskusjon og forskningsmetoder

Denne modulen gir en orientering i Norsk Arkitekturhistorie med tyngdepunkt på enkelte arkitekters verk og på utviklingen av arkitekturprofesjonen i Norge og Skandinavia. Hensikten med modulen er å øke kunnskapen om dokumentasjon på utvalgt norsk arkitektur som fram til nå ikke har vært nevneverdig omtalt i litteraturen. Ved å forfatte et kortfattet vitenskapelig essay som beskriver, dokumenterer og analyserer et valgt norsk byggverk som fram til nå ikke er blitt vesentlig belyst eller beskrevet har modulen til hensikt å gi grunnleggende innsikt i forskningsmetodikk (kildekritikk, diskursanalyser, etc.) og forskningshåndverk (begrepsapparat, noteapparat, kildehenvisninger etc.)

Selvstudium (pensumlitteratur)

Seminar I: Arkiv, introduksjon og besøk på arkiver for arkitekturforskning, litteraturseminar (3 dager)
 Seminar II: Studietur Norge (5 dager?)
 Seminar III: Presentasjon og gjennomgang av vitenskapelig essay 3000-4000 ord (2 dager)

Bedømmelsesgrunnlag: Deltagelse, presentasjon og gjennomgang av vitenskapelig essay

Modul 5

Fellesmodul for Master i arkitekturvern & Master i urbanisme

Transformasjon: drivkrefter og virkemidler

Ansvarlig:	Dag Tvilde
Studiepoeng:	6
Læringsutbytte:	Studentene skal lære seg å forstå sammenhenger mellom globale utviklingstrekk, nasjonal politikk og hvordan dette slår ned i lokale policies og handlinger.

Dagens byutvikling er i sterkere grad blitt en arena for ulike policies. På den ene siden skal byen være et møtested for kreativitet for innovasjon. Samtidig står våre tradisjonelle likhets- og velferdsmodeller under sterkt press. Endrede flyttemønstre og økt innvandring har en sterkere segregering. Integrasjon er derfor høyt på den politiske dagsorden.

Klimaforandringer har brakt urban politikk inn i en global diskusjon. Over halvparten av jordens befolkning bor i byer, og mye av den globale oppvarmingens årsaker og virkninger er å finne i denne nye urbaniseringstendensen. Myndigheter og institusjoner på alle nivåer fremmer lovforslag og retningslinjer som skal gjøre byutvikling mer bærekraftig. Denne modulen vil se på en del av disse drivkreftene, hvordan de påvirker byenes utvikling og hvilke virkemidler en prøver å utvikle for å styre det.

Seminar I:	Utviklings- og innovasjonsparadigmet
Seminar II:	Bærekraft og byutvikling

Bedømmelsesgrunnlag: Hjemmeoppgave og presentasjon av et case.

Vår 2012**Modul 6****Bygningsundersøkelse**

Ansvarlig:	Kolbjørn Nybø
Studiepoeng:	12
Læringsutbytte:	Kunnskap og praktisk erfaring om norsk og skandinavisk bebyggelsesanalyse og bebyggelseshistorie.

Modul 6 omhandler undersøkelse av en eller flere aktuelle, konkrete bygninger. Den tar for seg ulike metoder for undersøkelse som kan kaste lys over en bygnings historikk og oppbygging. Bygningsarkeologi vil være et sentralt begrep. Modulen tar videre for seg håndverksteknikker og oppmålingsteknikker. Sentrale begreper som handlingsbåren kunnskap m.fl. vil bli drøftet og satt i perspektiv.

Seminar I:	Bygningsregistrering, metode, analysering og tolkning. Bygningsarkeologi, dateringsmetoder. Kildestudier, arkiv (3 dager)
Seminar II:	Oppmåling, metoder og verktøy (også bruk av data), m.m. (3 dager)
Seminar III:	Delgjennomgang med drøfting av hjemmeoppgaver (2 dager)
Seminar IV:	Håndverksteknikker, handlingsbåren kunnskap, verktøyforståelse, materialer og materialforståelse, m.m. (3 dager)
Seminar V:	Tekniske bygningsundersøkelser, fargeundersøkelser, overflater, listverk, m.m., verdisetting og tolkning (3 dager)
Seminar VI:	Presentasjon og drøfting av hjemmeoppgaver (2 dager)

Bedømmelsesgrunnlag: Analyseoppgave / oppmålingsoppgave / gjennomgåelse

Modul 7

Modulens seminar I kjøres felles mens seminar II kjøres hver for seg
Forvaltning og forvaltningsprosesser, design og byggeprosesser

Ansvarlig: Kolbjørn Nybø og Dag Tvilde
 Studiepoeng: 6
 Læringsutbytte: Gi historisk og teknisk innsikt og forståelse for forvaltning og forvaltningsprosess i relasjon till design

Med både forvaltere og prosjekterende arkitekter som målgruppe, ønsker vi å få stoffet belyst fra flere innfallsvinkler; kulturhistorisk, arkitekturhistorisk, teknologisk og håndverksmessig.

Modul 7 består av en fellesdel for begge master kursene (seminar I) samt seminar II hvor de to master kursene har forelesninger hver for seg. Kursets første seminar omhandler offentlig rett og består av både forelesninger og arbeid i grupper.

Modulene vil ta utgangspunkt i aktuelle case-studies og vektlegge arkitekturanalyse, arkitekturbeskrivelse, historisk og teknisk innsikt samt forståelse for forvaltningsprosess og designprosess. Det legges i stor grad opp til gruppearbeid på seminarene, men det vil også bli satt av tid til egne studier. Arbeidet på seminarene vil være en viktig forberedelse for selvvalgt hjemmeoppgave.

Seminar I – fellesseminar (3 dgr)
Styringsparadigmer, sektorer og politikkområder

Seminar II – hver for seg (3 dgr)
Arkitekturvern – Bygningsarv i en historisk og ideologisk kontekst

Seminar II omhandler privat rett og vil blant annet ta for seg forvaltningsloven fra et privatrettslig ståsted. Seminaret har form av en workshop der studentene skal øve seg opp i å finne og drøfte juridiske problemstillinger i en sak. Workshopen omhandler både overordnede prinsipper og mer spesielle temaer innenfor lovverket og utøvelsen av dette.

Studiet søker å forstå bygningsarven i en historisk, ideologisk og kunnskapsteoretisk kontekst. Viktige utgangspunkt for studiet er derfor forvaltningsprosessen, designprosessen og byggeprosessen. Slik vil både byggeoppgave, intensjoner, arkitektoniske konsept, lovverk, virkemidler og håndverksmessige kunnskaper og metoder bli drøftet.

Læringsutbytte seminar II: Lovverk og rettspraksis

Høst 2012

Modul 8

Modulens Seminar I kjøres felles, mens Seminar II kjøres hver for seg
Det utvidede monumentbegrepet; minne, identitet og plass

Ansvarlig: Thordis Arrhenius
 Studiepoeng: 6
 Læringsutbytte: Studentene skal ha kunnskap relevante begrep om temaet; minne samt kunnskap om sentral litteratur både historisk og i forhold til dagens diskusjon om restaurering og byutvikling

Gjennom en studie av dagens posisjoner og teorier angående forvaltning og bevaring av kulturarven undersøker modulen historiens komplekse rolle i vår tids samfunn. Som et verktøy for denne undersøkelsen gjennomføres en serie nærlesinger av sentrale tekster innen restaurering og urbane teorier med spesielt fokus på hvordan disse tekstene definerer selve objektet for bevaring: monumentet.

Kurset kartlegger både vår tids monumentbegrep og studerer viktigheten av begrep som minne, identitet og plass både historisk og i dagens samfunn sett i relasjon til diskusjonene om restaurering og byutvikling.

Seminar I: Teorier omkring monumentet – fra Riegl til Gideon, fra Rowe till Rossi og Koolhaas

I det senkapitalistiske samfunnet er monumentet, som Rem Koolhaas påpeker, et auto-monument tømt for all permanent mening og funksjon bortsett fra sin egen størrelse: Bigness. Den opprinnelige betydningen av begrepet monument kan spores tilbake til latinens *monumentum*, et ord som i sin tur kommer fra *monere*, å gjenkalle. Denne opprinnelige meningen av ordet påberoper seg "minne-funksjonen", en funksjon av monument som ikke lenger finner sted i vår vestlige verden. I en tid hvor utviklingen av stadig mer sofistikert teknologi basert på digitale "scripts" og animasjoner overtar monumentets fysiske funksjon som minnebærer. Dette koblet til vestens økende bruk av kunst i samfunnet, fra renessansen og framover, har endret monumentets rolle som "påminner" til et spørsmål om estetikk. Dette seminaret har til hensikt å gi innsikt i den komplekse rollen som monumentet spiller i dagens samfunn både i relasjon til byutvikling og vern. Ved å forfatte ett vitenskapelig essay om et "monument-case" lest gjennom en teoretiker, har modulen til hensikt å gi en dypere innsikt i forskningsmetodikk (kildekritikk, diskursanalyser, etc.) og forskningshåndverk (begrepsapparat, noteapparat, kildehenvisninger etc.)

Seminar II

Arkitekturvern: Selvstudium i arkiver (3 dager)

Bedømmelsesgrunnlag: Deltagelse, presentasjon og gjennomgang av vitenskapelig essay 3000 -4000 ord (3 dager)

Modul 9

Arkiv og historie

Ansvarlig:	Thordis Arrhenius, Mari Hvattum og Mari Lending i samarbeid med forskningsprosjektet <i>19th Century Architectural Imaginations and Collecting Architecture</i>
Studiepoeng:	6
Læringsutbytte:	Forståelse for og innsikt i den komplekse relasjonen mellom arkitekturhistorie, byggverket og bevaringsprosessene samt forskningsmetodikk og metode.

Modulen problematiserer forholdet mellom historiske bygninger, det skrevne materialet som omhandler bygningene og det arkivmaterialet som måtte finnes. Hvordan blir et bygg kanonisert nasjonalt eller internasjonalt? Hvordan konstrueres og bygges arkitekturhistorien? Gjennom detaljerte studier av et arkivmateriale relatert til byggverk som er klassifisert som kulturminne har modulen til hensikt å gi innsikt i de prosesser som leder til at visse bygninger utpekes som historisk viktige og bevaringsverdige. Ved å forfatte et lengre vitenskapelig essay trenes ferdigheten i å skrive og forholde seg til forskningshåndverket og forskningsmetodikken. Modulen er en forberedelse til egen masteroppgave.

Seminar I: Arkiv og kilder, bygningen som historisk dokument, selvstudium i arkiver (3 dager)

Seminar II: Presentation och genomgång av vetenskaplig essay 3000-4000 ord (3 dager)